

4. Татаров О.Ю. Теоретико-правові і організаційні засади досудового провадження в кримінальному судочинстві : дис. ... доктора. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2013. 548 с.
5. Про приєднання України до Статуту Ради Європи: Закон України від 31.10.1995 № 398/95-ВР. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/ru/398/95>.
6. Про внесення змін до Кримінально-процесуального кодексу України: Закон України від 21.06.2001 № 2533-III. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2533-14/page4>.
7. Концепція вдосконалення судівництва для утвердження справедливого суду в Україні відповідно до європейських стандартів, схвалена Указом Президента України від 10 травня 2006 року № 361/2006. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/361/2006/page?text>.
8. Концепція реформування кримінальної юстиції України, затверджена Указом Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 лютого 2008 року «Про хід реформування системи кримінальної юстиції та правоохоронних органів» від 08.04.2008 № 311/2008. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/311/2008>.
9. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/print>.
10. Рогова О.И. Пределы проявления диспозитивности в уголовном судопроизводстве : автореф. дисс. ... канд. юрид. наук по специальности 12.00.09 / Томск, 1994. 28 с.

УДК 343.9 (477)

СИДОРЕНКО Н. С.

#### СТАН НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ КРИМІНОЛОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ КРИМІНАЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА УКРАЇНИ

У статті здійснено аналіз підготовлених наукових праць вчених, присвячених кримінологічній діяльності органів кримінального судочинства України. Існуючі наукові доробки з обраної теми дослідження диференційовано на чотири групи, а саме: а) роботи, в яких дослідниками з'ясовувалась сутність, етапи та різновиди кримінологічної діяльності; б) праці правників, у фокусі дослідження яких була кримінологічна діяльність окремих суб'єктів владних повноважень; в) роботи, безпосереднім предметом дослідження яких стала кримінологічна діяльність органів кримінального судочинства України; г) наукові джерела, в яких висвітлювалися особливості забезпечувальної функції кримінологічної діяльності. У підсумку дослідження зроблено висновки, що мають методологічне та стратегічне значення в аспекті здійснення подальших наукових пошуків у цій царині.

**Ключові слова:** кримінологічна діяльність, суб'єкти кримінального судочинства, кримінологічне планування, кримінологічне прогнозування, кримінологічна профілактика, кримінологічна експертиза, кримінологічне забезпечення, кримінологічний супровід.

В статье проведен анализ подготовленных научных трудов ученых, посвященных криминологической деятельности органов уголовного судопроизводства Украины. Существующие научные работы по избранной теме исследования дифференцированы на четыре группы, а именно: а) работы, в которых исследователями выяснялась сущность, этапы и разновидности криминологической деятельности; б) труды юристов, в фокусе исследования которых была криминологическая деятельность отдельных субъектов властных полномочий; в) работы, непосредственным предметом исследования которых явилась криминологическая деятельность

органов уголовного судопроизводства Украины; г) научные источники, в которых освещались особенности обеспечительной функции криминологической деятельности. В итоге исследования сделаны выводы, имеющие методологическое и стратегическое значение в аспекте осуществления дальнейших научных изысканий в этой области.

**Ключевые слова:** криминологическая деятельность, субъекты уголовного судопроизводства, криминологическое планирование, криминологическое прогнозирование, криминологическая профилактика, криминологическая экспертиза, криминологическое обеспечение, криминологическое сопровождение.

In this article the analysis of the prepared scientific works of the scientists devoted to criminological activity of bodies of criminal justice of Ukraine is carried out. Existing scientific works on the selected research topic are differentiated into four groups, namely: a) works in which researchers clarified the nature, stages and types of criminological activities; b) the work of lawyers, the focus of which was the criminological activities of individual subjects of power; c) works, the direct subject of which was the criminological activities of the criminal justice authorities of Ukraine; d) scientific sources, which highlighted the features of the security function of criminological activities. As a result of the study, conclusions were made that are of methodological and strategic importance in terms of further scientific research in this area.

**Key words:** criminological activity, subjects of criminal proceedings, criminological planning, criminological forecasting, criminological prevention, criminological examination, criminological support.

**Постановка проблеми.** Визначення стратегії та наступних етапів наукового пошуку, а також дотримання принципу повноти дослідження, з необхідністю вимагає здійснення огляду існуючих наукових джерел з предмету наукової розвідки, що у підсумку дозволить з'ясувати як малодосліджені, так і взагалі недосліджені аспекти обраної теми. Варто констатувати, що за останні п'ять років науковою спільнотою України все більше приділяється уваги юридичній природі та особливостям як кримінологічної діяльності загалом, так і її здійсненню різними суб'єктами, наділеними владними повноваженнями. У зв'язку з чим, доцільним вважаємо осмислення підготовлених наукових праць, що торкаються кримінологічної діяльності органів кримінального судочинства України.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Кримінологічна діяльність окремих органів кримінального судочинства та правоохоронних органів, кримінологічне забезпечення їх діяльності були предметом досліджень таких вітчизняних учених: О.М. Бандурка, В.М. Бесчастний, В.В. Василевич, В.В. Голіна, В.Я. Горбачевський, М.Л. Давиденко, І.М. Даньшин, О.М. Джуґа, В.М. Дрьомін, А.П. Закалюк, О.С. Іщук, О.Г. Кальман, А.В. Коваленко, М.Г. Колодяжний, О.М. Литвинов, С.А. Мозоль, Ю.В. Орлова, В.В. Сазонов, О.О. Титаренко, Н.Є. Філіпенко, А.Є. Фоменко, О.П. Шайтуро, В.І. Шакур, М.Ю. Шуп'яна, В.М. Юришин, С.В. Якімова та інші. Водночас, безпосередньо кримінологічній діяльності органів кримінального судочинства України не приділено належної наукової уваги, що обумовлює необхідність проведення подальших наукових розвідок у цій царині.

Виходячи із зазначеного, **метою** даної статті є з'ясування сучасного стану наукових досліджень кримінологічної діяльності органів кримінального судочинства України та визначення на цій основі подальших напрямків наукових пошуків.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** Принагідно зазначимо, що підготовлені вітчизняними правниками наукові праці, присвячені тематиці кримінологічної діяльності органів кримінального судочинства України варто диференціювати на декілька груп. Відповідно до першої групи доктринальних джерел слід віднести роботи, в яких дослідниками з'ясовувалась сутність, етапи та різновиди кримінологічної діяльності.

Кримінологічна діяльність, як слушно наголошує В.Я. Горбачевський, являє собою рід занять, пов'язаний з вивченням злочинності, її детермінант, засобів попереджувального впливу на них, розроблення науково обґрунтованих рекомендацій у сфері запобігання злочинам. Ця діяльність має перехідні межі з попереджувальною (запобіжною) діяльністю, «надаючи» останній перед плановий матеріал (кримінологічний прогноз) і науково обґрунтовані рекомендації [1, с. 338-339].

Слід відзначити, що в аспекті дослідження кримінологічної діяльності вченими не мало приділено уваги кримінологічному плануванню та прогнозуванню. Кримінологічне планування, наголошує І. Даньшин, являє собою діяльність представницьких органів влади по розробленню цілей, завдань і заходів для подолання злочинності, шляхів, напрямів і засобів вирішення цих завдань, їх нормативного, інформаційного, методичного, ресурсного забезпечення на певний проміжок часу [2, с. 146].

Дещо іншу позицію з приводу розуміння змісту кримінологічного планування висловлює Ю.В. Орлова. З погляду дослідниці, планування кримінологічне – це цілеспрямований процес розробки плану, в якому на основі цілей і завдань протидії злочинності визначаються шляхи та засоби їх вирішення, нормативне, інформаційне, організаційне, методичне й ресурсне його забезпечення на визначений період часу [3, с. 358].

До подібних висновків приходить і М.Ю. Шуп'яна, яка зазначає, що під кримінологічним плануванням необхідно розуміти діяльність, пов'язану з розробкою плану, в якому на основі завдань боротьби зі злочинністю визначаються її шляхи та засоби, нормативне, інформаційне, організаційне, методичне й ресурсне забезпечення, а також проміжок часу, протягом якого триватиме виконання плану, та суб'єкти, котрі його виконуватимуть [4, с. 196].

Кримінологічне прогнозування, зауважує О. Литвинов, є діяльністю, яка спрямована на обробку та аналіз кримінологічної інформації з метою отримання знання про майбутній стан злочинності, окремих її видів і груп, детермінанти злочинності, імовірність вчинення злочину конкретною особою, діяльність щодо запобігання злочинам [5, с. 338-339].

На науковості та професійності кримінологічного прогнозування наголошує І. Даньшина. З погляду дослідника, завданням кримінологічного прогнозування є передбачення майбутніх змін у рівні, структурі, динаміці злочинності, передбачення можливих наслідків реалізації розроблюваних заходів для її попередження, передбачення можливої поведінки осіб, засуджених за вчинення злочинів [6, с. 148].

На переконання А.П. Закалюка, кримінологічне прогнозування – це засіб діагностування у формі передбачення майбутнього стану явищ, процесів, фактів, діяльнісних проявів, що складають предмет кримінології або мають кримінологічне значення та відіграють роль об'єктів [7, с. 393]. В свою чергу О.М. Джужа дійшов висновку про те, що кримінологічне прогнозування – це процес наукового передбачення змін тенденцій, кількісних і якісних характеристики злочинності, її детермінантів, особи злочинця, діяльності попередження злочинів у майбутньому а також перспектив розвитку самої кримінологічної науки [8, с. 161].

Деякими вченими кримінологічна діяльність розглядається в аспекті кримінологічної профілактики.

Так, наприклад, як стверджує В.В. Голіна, кримінологічна профілактика – це діяльність держави і суспільства, спрямована на недопущення або повернення людського свавілля у русло демократії і законності. Видами кримінологічної профілактики, з погляду вченого, є: а) профілактика випередження; б) профілактика обмеження; в) профілактика усунення; г) профілактика захисту [9, с. 148-151].

Спеціально-кримінологічна профілактика злочинності, наголошує М.В. Кікалішвілі, це діяльність органів кримінальної юстиції із недопущення злочинної поведінки в суспільстві та вчинення дій, спрямованих на захист кожного члена суспільства від будь-яких злочинних проявів [10, с. 67-68].

З погляду М.І. Мельника, спеціально-кримінологічна профілактика являє собою діяльність органів кримінальної юстиції із розробки та втілення в життя комплексу заходів спеціального характеру, які спрямовані на усунення, обмеження чи викорінення корупційних чинників, припинення корупційних злочинів (правопорушень), які вчинюються наразі [11, с. 384].

До різновиду кримінологічної діяльності безпідставно відносять і кримінологічну експертизу.

Місце кримінологічної експертизи нормативно-правових актів серед інших видів експертиз, а також її мету, завдання, об'єкт та предмет комплексно досліджено у науковій праці Ю.В. Орлової [12, с.10].

На переконання В.В. Василевича, кримінологічна експертиза нормативно-правових актів у сфері протидії злочинності - це дослідження (процес) чи результат (висновок) оцінки нормативно-правових актів або їх проектів, що здійснюють соціально уповноважені органи, установи, організації чи окремі фахівці кримінологи (одноособово або групою осіб), з метою виявлення криміногенних чинників у сфері запобігання злочинності, небажане або бажане виникнення або

негативні зміни яких пов'язані з об'єктами дослідження, а також обґрунтування рекомендацій, спрямованих на їх усунення, блокування, нейтралізацію або стимулювання [13, с. 143].

З погляду В.І. Шакуна, кримінологічна експертиза орієнтована на отримання інформації про кількісно-якісні параметри злочинності, її детермінанти й ефективність заходів, спрямованих на протидію їй [14].

До другої групи наукових джерел варто віднести доробки тих правників, у фокусі дослідження яких була кримінологічна діяльність окремих суб'єктів владних повноважень.

Дисертаційне дослідження, присвячене кримінологічній діяльності органів прокуратури, проведено О.С. Ішуком. Вченим з'ясовано пріоритети та рівні кримінологічної діяльності органів прокуратури, охарактеризовані ефективність, інформаційно-аналітичне забезпечення та наукове супроводження такої діяльності, а також запропоновано механізм реалізації кримінологічної діяльності органів прокуратури [15, с. 323].

Кримінологічній діяльності прокурора приділено увагу і в роботі О.Г. Кальмана. На переконання вченого, зміст кримінологічної діяльності прокурора на стадії досудового слідства становлять дії прокурора, пов'язані з реалізацією таких його повноважень: а) участь прокурора у виконанні слідчих дій, спрямованих на виявлення та усунення причин і умов, що сприяли вчиненню злочину; б) надання вказівок слідчому чи органу дізнання про виконання слідчих дій, спрямованих на виявлення й усунення причин та умов, що сприяли вчиненню злочину; в) повернення кримінальної справи слідчому або органу дізнання для проведення додаткового розслідування чи дізнання у зв'язку з не виявленням причин та умов, що сприяли вчиненню злочину; г) відкликання не достатньо необґрунтованого подання слідчого або органу дізнання [16, с. 84-85].

В свою чергу В. Юрчишин доходить висновку про те, що під кримінологічною діяльністю прокурора слід розуміти спеціальну наглядову діяльність, спрямовану на своєчасне виявлення органами досудового розслідування причин і умов, які сприяли вчиненню злочинів, та вжиття обґрунтованих процесуальних і не процесуальних заходів спрямованих на їх усунення з метою мінімізації криміногенного впливу [17, с. 99].

Кримінологічній діяльності Державного бюро розслідувань присвячено працю В.М. Дрьоміна. Дослідником наголошується, що відповідно до покладених законом завдань та у межах своєї компетенції ДБР бере участь у формуванні та реалізації державної політики у сфері протидії злочинності, вносить відповідні пропозиції на розгляд Кабінету Міністрів України; здійснює інформаційно-аналітичні заходи щодо встановлення системних причин та умов проявів організованої та інших видів злочинності, вживає заходів до їх усунення [18, с. 377-378].

Феномену кримінологічної діяльності судово-експертних установ України присвячене дослідження Н.С. Філіпенко. Дослідницею визначено поняття, зміст та принципи кримінологічної діяльності судово-експертних установ України; проаналізовано організацію та досліджено об'єкти кримінологічної діяльності судово-експертних установ України; надано характеристику напрямкам і формам такої діяльності; проаналізовано науково-методичне забезпечення кримінологічної діяльності судово-експертних установ України; систематизовано форми і методи координації кримінологічної діяльності судово-експертних установ України [19].

Проблемні питання кримінологічної діяльності Національної поліції України досліджено у роботі А.Є. Фоменка. Науковцем сформульовано поняття кримінологічної діяльності Національної поліції, здійснено її структурно-функціональну характеристику, розглянуто права людини як ідеологічне підґрунтя кримінологічної діяльності Національної поліції України, висвітлено правове регулювання кримінологічної діяльності поліції, досліджено наукові засади здійснення кримінологічного моніторингу органами поліції, надано характеристику світовим моделям кримінологічної діяльності поліції, сформульовано рівні її ефективності [20].

Теоретичну можливість та практичну потребу дослідження механізму кримінологічної діяльності органів місцевого самоврядування у сфері протидії злочинності обґрунтовано в роботі О.П. Шайгуро. Дослідницею визначено та охарактеризовано організаційні й правові форми, а також методи кримінологічної діяльності органів місцевого самоврядування у сфері протидії злочинності; визначено етапи програмування протидії злочинності в діяльності органів місцевого самоврядування; досліджено загальносоціальний, спеціально-кримінологічний та індивідуальний рівні кримінологічної діяльності органів місцевого самоврядування у сфері протидії злочинності [21].

Окрему групу джерел наукового пошуку становлять роботи, безпосереднім предметом дослідження яких стала кримінологічна діяльність органів кримінального судочинства України. Щоправда слід констатувати нечисленність таких робіт. Зокрема, така діяльність була предметом

наукового пізнання В. Давиденко. З погляду правника, слідчий під час розслідування злочину зобов'язаний виявляти причини й умови, які сприяли вчиненню злочину та вживати заходів для їх усунення. Діяльність прокурора у даному аспекті має дві складові: а) нагляд за виконанням вимог закону про виявлення причин та умов, що сприяли вчиненню злочинів; б) безпосередня робота прокурора щодо виявлення причин та умов вчиненого злочину в межах судового розгляду кримінальної справи [22, с. 112].

Деякими вченими висловлюється позиція про те, що кримінологічна діяльність суб'єктів кримінального судочинства поняття умовне і має розглядатися у широкому та вузькому значеннях. У широкому сенсі дане поняття охоплює всю роботу учасників кримінального процесу, проведenu ними з метою попередження злочинів, вияву та усунення причин і умов розслідуваного злочину, правового виховання громадян тощо. У вузькому значенні це діяльність суб'єктів кримінального судочинства щодо виявлення та усунення причин і умов, що сприяють вчиненню злочину [23].

Більш ґрунтовна наукова розвідка кримінологічної діяльності суб'єктів кримінального судочинства здійснювалась В.Л. Давиденком, О.О. Титаренком, М.Л. Давиденко та О.М. Литвиновим. Дослідниками визначено зміст кримінологічної діяльності суб'єктів кримінального судочинства щодо виявлення причин і сприяли вчиненню злочинів; кримінологічну роль слідчого (дознавача), прокурора, адвоката-захисника, суду щодо виявлення причин і умов, які сприяли вчиненню конкретного злочинів; здійснено характеристику заходів з усунення причин і умов, які сприяли вчиненню злочинів суб'єктами кримінального судочинства [24, с. 42].

Зважаючи на те, що кримінологічна діяльність здійснює й забезпечувальну функцію четверту групу наукових джерел складають праці, в яких висвітлювалися її особливості.

Кримінологічне забезпечення протидії злочинності як системи знань про сутність, форми, види і засоби такого забезпечення, а також основні напрями його удосконалення у кримінально-превентивній практиці та протидії злочинності досліджувалося в науковій праці В.М. Бесчасного [25].

З погляду М.Г. Колодяжного, кримінологічне забезпечення має щонайменше три складових, без яких ефективна правоохоронна діяльність не являється можливою, а саме: 1) науково-методологічна (теоретична); 2) методична; 3) практична [26, с. 116].

Кримінологічне забезпечення поліцейської діяльності досліджувалося А.В. Коваленком. Під ним вченим пропонується розуміти стратегічне функціонування належних суб'єктів із забезпечення профілактики, випередження, обмеження, усунення злочинності, захисту від неї, відвернення та припинення злочинів, на основі реальної інформації про стан злочинності, використанні кримінологічного прогнозування та планування [27]. Комплексне та системне дослідженням теоретичних засад кримінологічного забезпечення економічної безпеки України здійснено В.В. Сазоновим [28].

Слід зауважити, що окрім категорії кримінологічне забезпечення в юридичній науці вживається і таке поняття як кримінологічний супровід. Так, з погляду С.В. Якимової, під кримінологічним супроводом оперативно-розшукової діяльності слід розуміти комплексне використання кримінологічних засобів з метою покращення реалізації завдань оперативно-розшукової діяльності [29].

**Висновки.** Аналіз усього вище викладеного дозволяє зробити такі висновки, що мають методологічне та стратегічне значення в аспекті здійснення подальших наукових пошуків:

1) джерельну й методологічну основу визначеного предмету наукового пізнання складають праці, які варто розподілити на такі групи: а) роботи, в яких дослідниками з'ясовувався зміст і сутність кримінологічної діяльності як явища правової дійсності, її етапи та різновиди; б) доробки правників, у фокусі дослідження яких була кримінологічна діяльність окремих суб'єктів владних повноважень; в) наукові джерела, присвячені кримінологічному забезпеченню та кримінологічному супроводу різних видів діяльності щодо протидії злочинності; г) праці, безпосереднім предметом дослідження яких стала кримінологічна діяльність органів кримінального судочинства України;

2) слід констатувати, що за останні роки простежується все більша цікавість дослідників до питань, пов'язаних з кримінологічною діяльністю різних суб'єктів владних повноважень (переважно тих, які здійснюють правоохоронну діяльність), проте до поки в кримінологічній доктрині не сформовано цілісної концепції здійснення кримінологічної діяльності органів кримінального судочинства України, що є актуальним та нагальним завданням для сучасної правової науки;

3) досі комплексно не дослідженими у вітчизняній юридичній науці залишаються питання щодо: а) методології дослідження кримінологічної діяльності органів кримінального судочинства; б) принципів, видів та функцій кримінологічної діяльності органів кримінального судочинства України; в) стратегії такої діяльності, а також її значення для кримінологічної політики та безпеки держави; г) окремих напрямів кримінологічної діяльності органів кримінального судочинства України; д) позитивних світових моделей кримінологічної діяльності органів кримінального судочинства та можливості їх впровадження в Україні; е) механізму здійснення кримінологічної діяльності органами кримінального судочинства України; є) правового регулювання кримінологічної діяльності органів кримінального судочинства України; ж) рівнів ефективності такого виду діяльності органів кримінального судочинства України, висвітлення та характеристика яких на науково-методичному рівні дозволить сформувати всебічне бачення досліджуваного правового явища.

#### Список використаних джерел:

1. Українська кримінологічна енциклопедія / за заг. ред. В. В. Чернея, В. В. Сокурєнка ; упоряд. О. М. Джу́жа, О. М. Литвинов. Харків – Київ: Харк. нац. ун-т внутр. справ ; Нац. акад. внутр. справ, Кримін. асоц. України, Золота миля. 2017. 804 с.
2. Даньшин І. Кримінологічне планування заходів протидії злочинності та її прогнозування. *Вісник Академії правових наук України*. 2004. № 4 (39). С. 145-152.
3. Орлов Ю.В. Планування кримінологічне. *Вісник Асоціації кримінального права України*. 2016. № 2 (7). С. 358-360.
4. Шуп'яна М.Ю. Кримінологічне планування: аналіз основних теоретико-правових аспектів. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2019. № 2. С. 193-196.
5. Литвинов О. Кримінологічне прогнозування. *Вісник Кримінологічної асоціації України: збірник наукових праць*. URL: <https://visnikkau.webnode.com.ua/news/kriminologichne-prognozuvannya/>
6. Даньшин І. Кримінологічне планування заходів протидії злочинності та її прогнозування. *Вісник Академії правових наук України*. 2004. № 4 (39). С. 145-152.
7. Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: у 3-х кн. Київ : Видавничий Дім «Ін Юре», 2008. Кн. 1. : Теоретичні засади та історія кримінологічної науки. 424 с. (С. 393)
8. Кримінологія : підручник / за заг. ред. О. М. Джу́жи. Київ : Юрінком Інтер, 2002. 414 с.
9. Голіна В.В. Кримінологічна профілактика злочинності: поняття, специфіка, структура, об'єкт запобіжного впливу. *Проблеми законності*. 2015. Вип. 130. С. 145-154.
10. Кікалішвілі М.В. Спеціально-кримінологічна профілактика корупційних злочинів. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2019. № 3. С. 66-69.
11. Мельник М.І. Корупція: сутність, поняття, заходи протидії. Київ : Атіка, 2001. 410 с.
12. Орлов Ю.В. Кримінологічна експертиза нормативно-правових актів і їх проектів: науково-методичне забезпечення: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Київ. 2010. 21 с.
13. Василевич В.В. Експертиза нормативно-правових актів у сфері запобігання злочинам: поняття та об'єкти. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2013. № 1. С. 138-144.
14. Шакун В.І. Кримінологічна експертиза в механізмі запобігання корупції. *Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі: збірник конференції (09 грудня 2016р.)*. URL: <http://elar.naiaiu.kiev.ua/handle/123456789/5037>
15. Іщук О.С. Кримінологічна діяльність органів прокуратури: монографія. Харків: Золота миля, 2014. 366 с.
16. Проблеми протидії злочинності: підруч. / Кальман О.Г. та ін.; за ред. проф. О.Г. Кальмана. Харків: Вид-во ТОВ фірма «Новасофт», 2010. 352 с.
17. Юришин В. Кримінологічна функція прокурора у досудовому розслідуванні. *Юридична Україна*. 2012. № 8. С. 96-102.
18. Дрьомін В.М. Кримінологічні функції та кримінологічна діяльність ДБР. *Державне бюро розслідувань: на шляху розбудови* : матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 16 червня 2018 р.) / редкол.: Г.О. Ульянова (голова ред.), В.М. Дрьомін, Є.Л. Стрельцов та ін.; НУ «ОЮА». Одеса : Юридична література, 2018. С. 375-379.
19. Філіпенко Н.Є. Кримінологічна діяльність судово-експертних установ України: теорія та практика: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.08. Харків, 2021. 32 с.

20. Фоменко А.Є. Теоретико-прикладні засади кримінологічної діяльності Національної поліції України: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.08. Харків, 2021. 32 с.
21. Шайтуро О. П. Кримінологічні засади діяльності органів місцевого самоврядування у сфері протидії злочинності: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.08. Харків, 2019. 32 с.
22. Давиденко В. Кримінологічна діяльність суб'єктів кримінального судочинства. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2008. № 4. С. 111-117.
23. Кримінологічна діяльність суб'єктів кримінального судочинства. *Академія прокуратури України (збірник наукових праць)*. 2009. URL: <http://www.info-library.com.ua/books-text-10170.html>.
24. Кримінологічна діяльність суб'єктів кримінального судочинства: монографія / за заг. ред. проф. Л.М. Давиденка. Харків: Тимченко, 2011. 214 с.
25. Бесчастний В.М. Теорія та практика кримінологічного забезпечення протидії злочинності в Україні: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.08. Харків, 2018. 32 с.
26. Колодяжний М.Г. Кримінологічне забезпечення правоохоронної діяльності в Україні. *Сучасні кримінологічні дослідження: методи, напрями, перспективи*: збірник тез Міжнар. науко.-практ. круглого столу (Київ, 14 лист. 2019р.). Київ: ДНДІ МВС України, 2019. С. 115-119.
27. Коваленко А.В. Теоретико-прикладні засади кримінологічного забезпечення поліцейської діяльності в Україні: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.08. Дніпро, 2020. 32 с.
28. Сазонов В. В. Кримінологічне забезпечення економічної безпеки України: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.08. Харків, 2020. 29 с.
29. Якімова С.В. Кримінологічне забезпечення оперативно-розшукової діяльності. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: Юридичні науки. 2016. URL: [http://science2016.lp.edu.ua/sites/default/files/Full\\_text\\_of\\_%20papers/vnulpurn\\_2016\\_850\\_84.pdf](http://science2016.lp.edu.ua/sites/default/files/Full_text_of_%20papers/vnulpurn_2016_850_84.pdf).

УДК 343.611

СКОК С. Г.

#### ПРОБЛЕМИ ПРИЗНАЧЕННЯ ПОКАРАННЯ ПРИ МНОЖИННОСТІ УМИСНИХ ВБИВСТВА

У статті доведено, що можливість широкого застосування ст.ст. 69 і 81 КК України, а також велика різниця між мінімальними і максимальними межами розмірів покарань у санкціях статей, роблять спроби законодавця, спрямовані на посилення заходів боротьби зі злочинністю неефективними. Встановлення чітких критеріїв відповідальності за умисне вбивство, поєднане із іншими злочинами, а також правил її реалізації дозволить у цілому підвищити ефективність боротьби з даними суспільно небезпечним діянням, забезпечить дотримання основних принципів кримінального права, сприятиме стабілізації судової практики в частині призначення покарання за аналізований вид посягання.

**Ключові слова:** злочин, покарання, життя людини, умисне вбивство, множинність, повторність, сукупність, рецидив.

В статье подтверждено, что возможность широкого внедрения ст.ст. 69 и 81 УК Украины, а также большая разница между минимальными и максимальными пределами размеров наказаний в санкциях статей делают попытки законодателя, направленные на усиление мер борьбы с преступностью неэффективными. Установление четких критериев ответственности за умышленное убийство, сопряженное с другими преступлениями, а также правила ее реализации позволит в целом повысить эффективность борьбы с данными общественно опасным деянием, обеспечить